

- [MAL](#)
- [INFO](#)
- [KONTAKT](#)
- [LİNK](#)

PÊNCSEM 2012-08-01

Helbestvanê rastgo; Ebdula Peşêw

LÊGERÎN

Jan

19

Ta wek agirê bin kayê bin di gel yek
Eger lehî be leşkerê we, bi qirşek
(Hacî Qadirê Koyî)

»Xelîl Duhokî

Ebdula Peşêw, di nav texa hejar û tepeser de, mezin bûye. Lewre jî, ew bi hemî hêz û şiyânên xo, berevaniyê ji mafên wan dike. Ew bihayê azadiyê dizane, ji ber hindê jî li dij dijmanan dixebite û hewil dide pîlanên wan têk bide. Belê; ew helbestvanekê kurdperwer e. Armanca wî ya herî giring, serbestiya gelê kurd e û rizgarkirina Kurdistanê dagîrkirî ye. Vê armancê, tevaya aliyên jiyana wî dûrpêç kiriye. Lê dema mirov helbestên wî yên kevin û xortaniyê dixwîne, xuya dibe ku, ew di deryaya çavên şoxekê de xeniqiye. Di evîna xwe de semeketiye, bêomêd û bêhêvî bûye û birînen kûr di laşî de vebûne. Dr. Marif Xeznedar dibêje: "Resenayetiya Peşêwî, di hindê de ye ku, wî bi evîniyê dest bi vehandina helbestan kiriye, çinku jiyana bi evîne dest pê dike. Paşî hizir kirin di (bûnê) de peyda dibe. Anku felsefê û paşî jî hizir û gîyanê netewayetî. Di qonaxeka diyarîkirî de, ev netewayetiye, evîni û hizirkirina di bûnê de, digirîte xwe û hunermendê serketî ew kese ku, evîne û felsefê di gel armancên netewayetî biguncêne. Peşêw yek ji wan helbestvanan e." (1) Erê; piştî gula evîna wî diçirîm, êdî hemî evîni û dilovaniya xwe, ji bo gelê kurd û texa hejaran tîrxan dike. Ew zû ji welatê xwe derket, derbeder û mişextî welatên biyanî bû. Hema ji pêgehiştina xwe û heta niha jî, li xerîbiyê dijî, lê welat herdem di nav xwîna wî de bûye.

Helbest li cem Peşêwî, berî her tiştî, helwêst e. Ew di rêya helbestê de, dixwaze gelê xwe hişyar bike û li dij kêmasî û astengan jî, bipeyive û xelkê palde serhildan û xwepêşandanê. Ew bi hemî hêzê peyama xwe digehîne xelkê. Ew helbestê dike nan û av. Dike azadî û xweragirtin. Dike xebata gerim û pêşveçûn. Belê; ew pênuşê xwe tûj dike û peyvan dike fişek û bi navçavên dijmanan ve diteqîne. Ew heta ser hestîkên xwe girêdayî doza pîroz ya gelê kurd e. Helbestên wî bi xem, azar û nalînên xelkê kurd ve, xemilandîne. Dr. Marif Xeznedar dibêje: "Her mirovek çêja nav derûna xwe di helbestên Peşêwî de, dibîne. her kurdek hêvî û omêdên xwe tê de peyda dike. Xudîkek e ku, hejar û bêxwedan, êş û azarên xwe tê de dibînin." (2)

Peşêw, xoştivî ye û ji mêj de cihê xwe di dilê gelê kurd de kiriye. Ew bi helbestên xwe, herdem di senger û çeperên kurdariyê de bûye. Lewre jî, helbestvan û rexnegirê îranî yê bi nav û deng, Seyid Elî Salih, di lêkolîneka xwe de, hosan pesnê Peşêwî dide û helbestên wî disengîne: "Peşêw dizane ku helbest rengdana paqijî û dilsojiya zarokane ye. Helbestên wî şeweyekê din yê giftûgoya mirovane ye ku, di axiftin û diyaloga rojane de heye. Ew bi tenê perdê ji ser roha veşartî ya hest û atîfê ladide, bi rengekê wesan ku, piştî xwendina helbestan, wilo dizanî ku tu jî, vê sozê, vî hestî, dîmenî, derbirin û peyamî dizanî, lê naête bîra te. Erkê Xudayî yê şairî jî, ew e ku wan zanyariyên windabûyî û ji bir kirî, ji tariyê rizgar bike û ronahiyê bidê. Belê; Peşêw yek ji helbestvanên here xoştiviyên gelê kurd e." (3)

Ew bi zimanekê sivik û rewan dinivîse. Her kes bi hêsanî dikare bigehe mebest û armancên wî. Zimanê wî xweş û sade ye. Di geleg helbestan de jî, form û neveroka wan, pîr bi hêz in û serketîne. Muzîka wan nerm e û hêdî xwe tavêje guhên mirovî. Ew yek ji helbestvanên rêza yekê ye û cihê wî baş xuya ye û pîrrianiya xwendevanên Kurdistanê dagîrkirî, wî nas dikin. Çinku ewe ji mêj ve ye ku li derveyî welatî dijî û di gelek festîvalan de jî, helbest xwendine û hindê jî hatine veguhaztin bo tîpên latînî. Helbestên wî hatine wegerandin bo zimanên, erebî, farisî, tirkî, rûsî, swêdî, danmarkî û îtalî.

Mamoste Hejarê nemir, ku helbestvan, zimanzan û nivîskarekê kurdperwer bû, bi forma klasîk û naveroka modern dinivîsî, pîr bi helbestên Peşêwî dilxweş bû û di hevpeyvîneka xwe de, wilo basê wî dike: "Helbestên Peşêwî serbest in, lê pîr mana ne û naveroka wan ciwan e. Belê; ew helbestvanekê baş e." (4) Dîsan Hejarê nemir, di cihekê din de jî dibêje: "Berovajî hizir û boçûnên gelek kesên din, ez bi helbestên Ebdulla Peşêwî daxbar im û peywendiyên min di gel bihêz in û xebata wî cihê rêzê ye. Eger çî Şêrko Bêkesî, xelata Toxoliskî wergirtiye, lê eger biryar di desên min de boya, min wê xelat daba Ebdulla Peşêwî. Çinku di nav helbestvanên ku, bi forma serbest dinivîsin, wî cihekê bilind heye." (5)

»Ebdulla Peşêw

Belê; wî bi evîne dest bi helbestan kiriye. Ew aşiq e û di derya çavên şoxekê de xeniqiye. Lê di civatên paşketî de, evîni qedexeyê. Nemaze di ya kurdî de. Yê hejar nikare bi hêsanî bigehe ya dewlemend. Adet û torên kevin, kirêt û nejêhatî, rê li ber evîna wan digirin û hemî qulaç û kolanan jî, kontrol dikin û dîtîne li wan dikine hizret. Lê evîni her hosa bûye û evîndar jî, gelek caran rêyên çareserkirina giriftariyên xwe dibînin û xweşî û azadiyê peyda dikin. Mîna tevaya evîndarên dinê, li ber xwe didin û rêyên dîtîne, dût ji fesad û bekroka, peyda dikin û derdên dilên xwe derman dikin. Lê glek carên din jî, dikevîne ber hing û dingên xem û azaran. Peşêw jî, yek ji wan evîndaran e ku, bi agirê evîne şewitî û negehiştîye mexsed û miradên xwe. Ew di vê helbesta xwe de, reşxa dilê xwe yê çîrmisî û roha xwe ya damayî, xuya dike:

"Li bîra min e,
Sal: Dawiya şêst û şeşê bû.
Bajar: Zend û bask bû.
Zivistan: Bazînekê reş bû.
Êvar bû.

Bo cara yekê,
Min hest bi bertengiya bajarî kir.
Te jî ew heste kir.
Dûr çûyn...
Li qulaçekê, gehiştî yek
Reng zerpetixî.
Bêhinteng.
Ji sîbera xwe ditirsayn
Dar û dîwara, çav hebûn!
Dar û dîwara, dev hebûn!
Lê em, yaxî bûyn û me lanet
L xelkê bajarî kir!
Me lanet li çavê bajarî kir!"(6)

Her çend adet û titalên xerab, asteng û kosp in di rêya bextiyariya evîndaran de, lê dîsan ew paqij in, kerb û kîn tijî dilên wan nabe. Çinku ew dizanin sedemên azar û êşên wan, kes û karên dilreq, adtên kirêt û nezanî e. Civata me bi hemî hêza xwe, li dij evîne ye û nahêle evîndar xweşiyê bibînin û bigehin armancên xwe. Li vir, dema keçikê bi zûrê didine mêr, evîndarê wê dikare gelek karên nebaş encam bide. Dilê zavayî reş bike û serê malbata wê jî şûr bike û wan di nav civatê de, bê rûmet bike. Lê ew bo xatira evîna xwe ya paqij û dilovaniyê, wê çendê nake û jiyana wan jî têk nade. Ew bi tenê derdê dilê xwe vala dike û hestên xwe nîşan dide.

"Ger min bivê,
Demjimêrê bextiyariya te rawestînim.
Ger min bivê,
Gustîla tiliya pavêjim.
Nama bextê te bişewitînim!
Belge li cem min hene!
Hezar belgên eşkera û xuya
Belgên çar salên evîniyê
Lê çî bikim!
Evîna te, nehengek e
Xwîna min ya firyay dixotin.
Evîna te, rûbarek e,
Kerba min ya reş dişotin."(7)

»Ebdulla Peşêw

Mezînan gotiye: "Ber li cihê xwe bi seng e." Demê mirov ji welatê xwe derket û derbederî kolanên biyaniyan bû, hingê çî tam û çêj di jiyane de namîne û tenêbûn, barê here giran e li ser dilê mirovî yê çirmisî. Belê; Peşêw gelek ji mêje ji welatê xwe derkeiye. her çend ji bo xwendina bilind bar kiribû, lê dîsa vegera wî bo welatî, astengeka mezin bû. Çinku faşîyan hukum dikir û wî jî ne dixwazt di rê ya wan de vegere û bikeve bin kontrola wan. ji ber hindê jî, dema xwendina xwe bi dawî anî, nevegeriya, belku nexwazt vegere himbêza faşîzmê. Êdî neçar bû rêyên jiyane û pariyê nanî peyda bike. Wî li welatê Lîbyayê kar kiriye û paşî jî, li dawiyê li Finlendayê akincî bûye û derdê penabiriyê dikêşe. Belê; ew pîrrianiya xortaniya xwe li dîrî welatî jiyaye. dîtina kes û karan, dost û hevalan, gund û bajarên Kurdistanê lê hizret dibe û bi tenê di xewnan de, seredana welatî dike. Çinku welat di xwîna wî de ye. werin em vê helbesta wî bixwînin û derdên wî binasînin.

"Dilê min mîna vargona tirênê ye
Hezar û yek rawestgeh hene.
Li her rawetgehekê bisekine,
Rêwiyekê bi cê dihêle.
Rêwiyekê din cihê wî digire.
Lê her ji demê dilê min bûye vargon
Rêwiyekê xeyidî tê de ye.
Li qulaçeka vê dinyayê.
Naête xwarê. Naête xwarê.
Ev rêwiye li pey navê xwe sergerdan e.
Ev rêwiye li pey çavê xwe sergerdan e.
Ev rêwiye, birîna min e.
Ev rêwiye, girnîjîn û girîna min e.
Ev rêwiye Kurdistan e.
War û hêlîna yekem evîna min e.(8)

Ew ji dil dixwaze, rewşa aloz û kembax ya gelê kurd, ji bo zarokan vegêre. Wî divê van karesat û wêrankirinên li welatê wî çê dibin, bike çîrok û helbest, ta zarok ji bîr nekin û hemî demê li ber çavên wan bin. Ew dizane ku, dijminê gelê kurd har û dirinde ye. hemî rêka bi kar tîne, ji bo ku çî şûnewarên vî welatî jî nemînin. Bajar û gundan dişewitînin. Kultur û şaristaniyeta me binax dikin. Hemî tiştî berze dikin. Lewre ew zarokan aghedarî tevaya rûdanan dike. Belê; wî duwazde ders ji zarokan re nivîsîne û divê neêne ji bîr kîrin. Di nav xwîna wan de bê û biçê, ta ku tola xwe vekin û berevaniyê ji doza xwe ya adilane bikin. Ew dizane zarok, xort û mêrên paşerojê ne û avakirina vî welatê talan û wêrankirî, wê bikeve ser milên wan. Ew wan hişyar dike û rihên xebat û xweragirtinê, di dil û mejiyên wan de diçîne. bi hizreka kûr û bi form û naverokeka geş û bi hevok û peyvên resen, van dersan divehîne û ji zarokên Kurdistanê re dibêje:

"Zarokno!
Hûn in pengavê dişilqînin.
Hûn in bîvelerza, sube kaniyê dipeqînin.
Hûn in sube sinorên çêkirî dişikînin.
Xekekên zincîra qetyayî,
Girê didin û dişidînin.
Hûn in sube, li Qamişlî
Li Diyarbekira şêx Seîdî
Di Silêmaniya birîndar de
Di Mehabada Qazî de
Bawerî bi yek felsefê tînin.
hemî dê têgehînin,

Ewê kurd be, bereyê nû be.
Divê xama rêya yekgirtina kurda pê be.”(9)

Li hemî welata gora serbazê winda heye û sîmbola qaremanî û mêrxasiya wî welatî ye. Lê mixabin me welatekê azad û serbixwe nîne, çinku dijminan hemî dagîrkirî ye û paşî her çî berhemên wî hene, sererd û bînerdên wî talan kirî ne. Ev e sedan sale ku, gelê kurd xebateka gerim û bê rawestan dike, lê hêstn ji dest û pencên dijminan rizgar nebûye. Her kes dizane ku, heta bi sedan hezara şehîdên Kurdistanê hene û tu dikarî li her bosteka axê, gora şehîdekê bibînî. Dijminan her çî çekên sotin û qirrkirinê, yên giran û yên qedexe jî, li dij gelê kurd bi kar anîne. Ev e çendî serhildan û soreşên kurdî li ber çavan bi xwîn, wêrankirin û şewitandinê bi dawî hatin, lê gelê kurd her li ber xwe dide û bi bindestiyê razî nabe. Peşêw di vê helbesta xwe de, ji tevaya cîhanê re dide xuya kirin ku, ev Kurdistan e pîr e ji şehîdan û her kes dikare bibîne. Belge jî li hemî cih û deverên welatê me hene. Belê; dema wêfdek, girupek seredana welatê me bike, ew qefta gulên xwe li çî cihî deyne, ew cih gora Leşkerê Winda ye...

“Dema heyetek diçe cihekê.
Ji bo gora Leşkerê Winda,
Dibe tacegulekê.
Eger sube, heyetek bê welatê min
Ji min bipirse:
“Kanê gora Leşkerê Winda?”
Ez dê bêjim: Ezbenî!
Li kenarê her coyê
Li ser doşkê her mizgeftê
Li ber deriyê her malê
Her dêrê
Her şkeftê
Li ser zinarê her çiyayî
Li ser dara her baxçeyî
Li Kurdistanê
Li ser her bosteka erdî
Li ser her gezeka esmanî
Ne tirse!
Hin serê xwe biçemîne û
Tacegula xwe deyne.”(10)

Dijminên gelê kurd, berî sedan salan xelkê me ji cih û warên bab û bapîran, derxistine û mişextî deverên dûrî Kurdistanê kirine û carna jî berê wan dane çol û biyabanên germ û hişk. Bi vê pîlanê dixwazin kurdan ji hev cihê bikin û kûratiya sitratîcî têk bidin û xelkê me di nav xwe de bihelînin. Bi niyaza hindê ku me bikin ereb, tirk yan faris! Hinde caran warên me şewitandinê û hinde carên din jî, xelkên xwe veguhaztine ji ser cih û warên me. Helbet ev e xewnek e ji bo wan, lê berdemawê hewil didin. Nemaze di van sîh salên dawiyê de, li Kurdistana başûr encam dayîne. Belê; pîlanên wan ji bo bi erebkirina kurdên başûr, ji mêjde destpê kirine. Ji aliyekê ve bi hezaran gundên ser sinoran, bombebaran kirin û terr û hişk bi hev re şewitandin. Xelkê me veguhaztin ordogayên berteng û li jêr kontrola leşkerê faşî deynan. Bi hezaran jî, veguhaztin deverên jêriya Îraqê û bi dehan hezar ereb anîne ser gundên me û ji xwe re talan kirin. Belê; pîlan û nexşaya bierebkirina kurdên başûr, bi germî cê bi cê dibû û bi hemî rê û şiyânên xwe li dij gelê kurd dixebitîn. Dixwazt kurdan ji meydanê rakin û doza pîroz ya wan jî binax bikin. Ev rûdan û birîn bûne sedemên nivîsina çendî çîrok û helbestan. Nivîskarên xweragîr û kurdperwer, bi hemî hêza xwe li dij van pîlanên genî rawestan. Lê dîsan jî, faşiyên Îraqê şiyan gelek qonaxan bibirrin û bi erebkirina kurdan pêş de bibin, wek li bajarên Ênsîfînê, Akre, Ênzala, Sêmelê, Sincarê, Kerkûkê û Xaneqînê. Qanûn derxistin ku, yekê kurd nikare erd û xaniyan bikire. Nikare hotêl û xaringehan bi navê xwe çêke. Kurdê ji wan bajaran – nemaze Kerkûkê – derkeve, pere didanê û erd jî li bajarekê din jê re pêşkêş dikirin. Wan diviya bi hemî rêyan kurda ji hev belav bikin. Lewre vê rewşa aloz û tirsînak Ebdula Peşêw hejand û wî jî ev helbeste vehand:

“Ji esmana nehatî me
Ne mêvan im.
Berî dîrokê,
Kaniyek bûm li vira derbûm.
Berî dîrokê,
Agirek bûm li vira helbûm.
Barkin herin...
Ji bilî min, kanî kesê din tê av nakin!
Ji bilî min, dargûz bo kesê din sîberê nakin!
Barkin herin...”(11)

Ew kurdperwerekê dilsoz e û Kurdistaniyekê xemxor e. Ji bo wî Kurdistan yek e û çî cudahî di navbera axa pîroz de nîne. Serê yekê li Qamişloyê diêşe, xwe dike Espîrîn. Destê yekê li Mehabadê dişkê, xwe dike gulte û gopal. Yek li Diyarbekirê dikeve zîndanê, xwe dike betanî û êzînk. Ji bo birçiyên Silêmaniyê, xwe dike nan û av. Ew Kurdistanî ye û di hevpeyvîneka xwe de, vê rastiyê xuya dike: “Ez xwe bi xelkê Qamişlo, Mehabad, Diyarbekir û Silêmaniyê dizanim. Çend pîtey bi Hevlêrê dikim, hind jî, xemxor û guhveçiniyê dengûbasên her bosteka axa Kurdistana mezin im.”(12) Ew ji bo Kurdistana azad û serbixwe dixebite, dinivîse û bawerîya wî bi bilindkirina Alayekê heye ku, li ser tevaya çiya, avahî û deverên Kurdistanê bilive û xwe bihejîne. Ew di helbesteka xwe de, hosan dilî bê perde û bi eşkerayî vala dike:

“Dostên min! Baş bizanin.
Dijminên min! Baş bizanin.
Min çend bawerî bi Zerdeşt, Avêsta û Xuday heye.
Hezar car pêtir
Min bawerî bi bilindkirina Alayî heye.” (13)

Peşêwî gelek salên jiyana xwe li xerîbiyê borandine û vê dûriyê dilê wî helandiye û birînen wî kûr kirine. Ew bi dirêjîya bîst salan li derveyê welatî maye. Bîst salên mişextiyê, dûr ji kes û karan, ji heval û dostan, ji gund û bajêrên Kurdistanê. Ew di hevpeyvîneka xwe de dibêje: “Bîst salên mişextbûnê, ji bo min xwendengeheka xoştîviya Kurdistanê û xelwetgeheka nêzîkbûna neteweyî bû.”(14) Ew di helbesteka xwe de, vê evîna mezin, bi vî rengî xuya dike:

“Zevî distire ji bo baranê.
Çiya ji bo teyrê baz
Rûbar û çem ji bo nerawestanê.
Roj ji bo asoyê
Agirperês ji bo ateşgehê
Ba ji bo takê darê
Stêr û heyv ji bo spêdê
Ez jî ji bo te Kurdistana min.
Ez jî ji bo te.”(15)

Wî bi dirêjîya bîst salan, xewn bi welatê xwe ve didîtin. Lê xewnan roha wî ya westiyayî aram nedikir û dilê wî yê damayî tena û geş nedikir. Ji ber hindê jî, dema başûrê Kurdistanê rizgar bû, ew bi vî rengî pesin dide: “Xwestîrîn rojên jiyana min, rojên serhildan û rizgarkirina bajar û gundên Kurdistanê bûn.”(16)

Ew bi hemî hêza xwe li dij şerê birakujiyê ye. Nikare wî şerî erê bike û bi baweriya wî, çî sedem nînin ku şerê birakujiyê ji bo bête kirin, divê neête kirin. Çinku ew ji ziyane pêvetir çî ji bo gelê kurd naîne. Lew re ew bi aşkerayî dibêje: "Li cem min, çî tiştê pakanê ji bo şerê birakujiyê nake. Pîstirîn şer, namerdtirîn şer, bênamûstirîn şer, şerê birakujiyê ye." (17) Belê; ew vê carê bi çavên xwe şerê xwekujiyê dibîne. Berî derkeve ew li bajarê Hevlêrê, semînerê digêre û tê de, helbestên agirîn li dij birakujî û partiyên kurdî dixwîne. Tif û lanetan li wan kesan dike ku, dibine sedemê wî şerê qirêj û xwekuj. Ew bi vî rengî li ser şerê birakujiyê dinivîse:

"Di vî nîştimanê çarereş de,
Çî maye we dabeş nekirî, mîna rezê xwe?
Her bi şehîda serê me bilind bû,
We ew jî kirin wek pezê xwe!
Ditirsim pêûsekê helgirim.
Ditirsim kirasekê li xwe kim.
Ka we kî hişt?
Ta we qehpe, diz û rêgir jî dabeş kirin.
Mîna zirtekê gaku, we nîştimanek kire du beş.
Bajar bi bajar, gund bi gund,
Li her malekê, we agirdan jî kire du beş.
Xelkê dîrokek heye,
Me du dîrok hene.
Hemî dinê serokek lê bela ye,
Me ji wan jî, du hene!?" (18)

Peşêw, helbestvanekê xwedan taqet û şiyarên bilind e. Zimanê wî cewawerî ye û ji bo hejarên gelê kurd dinivîse. Diruşmê wî yê here mezin, kurdayetî ye û ji bo kurd û Kurdistaneka azad û demokrat dijît. Helbest li cem wî, berî her tiştî helwêst e. Mîna pirraniya şairên welatparêz, pêtir pîteyî bi naverokê dide. Lewra jî, carna helbestên wî peyvîneka normal e û ji qalibê xwe derdikeve û dibe gotareka siyasî. Lê ew wê çendê jî, bi bawerî dike û wê rastiya xwe jî naveşêre.

Ebdulla Peşêw, di sala 1947ê de, li gundê Bêrkot, li nêzik bajarê Hevlêrê ji dayik bûye. Jiyê wî du sal bûye demê bab lê mirî. Zaroktiya wî hind tal û dijwar bûye ku naxwaze bîne bîra xwe. Her li wî bajarî xwendina xwe bi dawî aniyê û li sala 1970 – 1973ê, mamostayî kiriye. Paşî hatiye Sovyeta berê û di sala 1985ê de, şehadetnameya diktoraşê di edebê kurdî de wergirtiye. Her ji destpêka sala 1961ê û vir de, helbestan divehîne. Heta niha bi dehan dîwanên helbestan çap kirine. Niha jî li welatê Fînladayê penaber e. Min ev helbestên di vê lêkolînê de bi kar anîne, ji tîpên erebî û kurmançiya jêrîn kirine tîpên latîni û kurmançiya jorîn.

Çavkanî:

1. Pêşgotina dîwana Birakujiyê 1997.
2. Her ew çavkanî.
3. Kovara Rabûn. Hejmar 9, sal 1994, rûp 67 – 68, Swêd. Somayî ji farisî wergerandiye kurmançiya jêrî.
4. Rojnama Xebat, hejmar 610, sal 199, rûp 9. Kurdistana Başûr.
5. Kovara Rêgay Aştî û Sosyalist. Hejmar 26, sal 1991, rûp 147. Xelata Toxoliskî, didine helbestvanên biyanî yên ku li welatê Swêd dijîn. Peşêw jî hîngê li bajarê Moskoyê dijîya. Ji ber hindê jî, ew ne dikete nav lîsta xelatgirana.)
6. Şewnamey şairêkî tînu. Helbest, 1972, rûp 68, 69.
7. Her ew çavkanî, rûp 50 – 54.
8. Şew nîye xewintan pêwe nebînim. Helbest, 1980, rûp 58, 59.
9. Duwazde wane bo minalan. Şam 1985, rûp 9.
10. Her ew çavkanî, rûp 28.
11. Her ew çavkanî, rûp 25, 26.
12. Rojnama Kurdistani Nwê. Hejmar 2692, sal 1992, rûp 6. Kurdistana Başûr.
13. Duwazde wane bo minalan. Şam 1985, rûp 23.
14. Rojnama Alay Azadî. Hejmar 20, sal 1992. Kurdistana Başûr.
15. Rojnama Berxwedan. Îlûna 1991 ê, rûp 22.
16. Rojnama Alay Azadî. Hejmar 20, sal 1992. Kurdistana Başûr.
17. Birakujî. Hevlêr 1994, rûp 6.
18. Birakujî. Hevlêr 1994, rûp 15-18.

Xelîl Duhokî - duhoki53@yahoo.com

Weşandin: 2012-01-19

 [Vê nivîsê çap bike!](#)

Nivîsên di yê Xelîl Duhokî

- [Bergirî û xweragirtin di helbestên Hemeseîd Hesenî de](#) (2012-03-18)
- [Helbestvanê tepeser û hejaran, Letîf Helmet](#) (2012-02-12)
- [Axxx...](#) (2011-12-14)
- [Jinînan...](#) (2011-11-27)
- [Piştî 33 salan](#) (2011-11-11)
- [Derket](#) (2011-09-29)
- [Hewar e li kurdîniyê](#) (2011-06-25)
- [Guhoşîn](#) (2011-05-08)
- [Zarokê xewnan](#) (2011-03-19)
- [Li nêçîreka din geriya](#) (2011-02-26)
- [Direwan dike. Direwan!](#) (2011-02-06)
- [Nihênî](#) (2011-01-14)
- [Kuştin](#) (2010-12-28)
- [Dê roj helêt...](#) (2010-12-04)

Babetên di di kategoriya Nivisar de

- [Standardên rojnamevaniyê](#) (2012-08-02)

- Kurtenirxandinek li ser romana "Dûvpişk bi xwe venade" (2012-07-26)
- Çavkaniyên edebiyata kurdî (2012-06-30)
- "Facebook" a kurdî (2012-06-10)
- LI SWÊDÊ KOVARGERIYA KURDÎ (2012-06-10)
- Qêrîna hezar salên jiyânê (2012-06-03)
- DÎ DILÊ ROBOSKÎ DE 34 QURNEFÎL Û HAWARA ROBOSKÎ(*) YA EDÎB POLATÎ (2012-05-30)
- XEBER, XEWN Û TRAVMA (2012-05-22)
- TORÊN EVÎNÊ, EVÎNA EDEBIYATA KURDÎ GEŞ DIBE (2012-05-16)
- Meryema: Rexneyek li Civaka Nêr (2012-05-15)
- NASNAMEYEKE JI 'NASNAMEYÊ WÊDETIR: RÊWÎTÎ Û EZMÛN (2012-05-14)
- Koçberiya Mihemed Mukrî (2012-05-13)
- Keleh bilind Dibe (2012-05-12)
- Axaftina Nobelê Û Kêmnivîskarî (2012-05-12)
- Şevbuhêrkên Şehrazadê (2012-05-09)

- [Nûçe](#)
- [Hevpeyvîn](#)
- [Nivîsar](#)
- [Ziman](#)
- [Helbest](#)
- [Pexşan](#)
- [Kurteçirok](#)
- [Roman](#)
- [Pirtûk](#)
- [Galerî](#)
- [Ensîklopedya](#)
- [Belgename](#)

Kulturname ...

- ... di xizmeta çande û zimanê kurdî de ye.

Pirsiyara vê carê

- 23-ê nisanê Roja Kitêbê ya Cîhanî ye. Tu di salekê de çend kitêban dixwin?
 - 7-12 (55%, 11 deng)
 - ji 53-yan zêdetir (30%, 6 deng)
 - 25-52 (10%, 2 deng)
 - 13-24 (5%, 1 deng)
 - 0-6 (0%, 0 deng)

Tevahiya dangan: **20**

⌛ Loading ...

[Pirsiyarên berê](#)

Arşîva babetan

August 2012

M T W T F S S

1 [2](#) 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31

[« Jul](#)

Salar Malla
[Standardên rojnamevanîyê](#)

Fawaz Husên
[Mêrdinîyên Amûdê](#)

Hiseyn Hirorî
[Tavîbaran](#)

Lokman Polat

[Kurtenixandinek li ser romana "Dûvpişk bi xwe venade"](#)

Fawaz Husên

[Bîraniyek ji dema zaroktiyê](#)

Hiseyn Hirorî

[Çiroka wexereka lal](#)

Receb Dildar

[Çavkaniyên edebiyata kurdî](#)

Salar Malla

["Facebook"a kurdî](#)

Ehmed Huseynî

[Sibehên kurtepistan](#)

- [Babetên nû](#)
- [Babetên pirxwandî](#)
- [Standardên rojnamevanîyê](#)
- [DOZê çar pirtûk weşandin](#)
- [Mêrdîniyên Amûdê](#)
- [Tavîbaran](#)
- [Kurtenixandinek li ser romana "Dûvpişk bi xwe venade"](#)
- [Ji Weşanxaneya Ronahiyê helbestên Arjen Ariyî](#)
- [Bîraniyek ji dema zaroktiyê](#)
- [Çiroka wexereka lal](#)
- [Çavkaniyên edebiyata kurdî](#)
- [Bêhînedana havînê ya Kulturmameyê dest pê kir](#)